

ODRICANJE ZAPOSLENOG OD PRAVA NA OTPREMNINU**Zakon o radu****član 158 stav 1 i član 179 stav 1 tačka 9)**

Pravno dejstvo

Sentenca:

Bez pravnog dejstva je odricanje zaposlenog od prava na otpremninu unapred, bez sprovođenja postupka utvrđivanja opravdanosti tehnoloških, ekonomskih ili organizacionih promena od strane poslodavca.

Iz obrazloženja:

"Prema utvrđenom činjeničnom stanju, tužilac je kod tuženog bio u radnom odnosu na neodređeno vreme i obavljao je poslove blagajnika, za koje je zaključio ugovor o radu. Tuženo preduzeće privatizovano je aukcijskom prodajom 23.9.2004. godine, uz obavezu većinskih vlasnika da u periodu od jedne godine ne otpuštaju zaposlene za čijim je radom prestala potreba, a u slučaju otpuštanja više od 10% zaposlenih preuzeli su obavezu donošenja programa rešavanja viška zaposlenih i isplate stimulativne otpremnine. Upravni odbor tuženog je 31.3.2005. godine i 11.4.2005. godine doneo odluku da prihvata zahteve 39 zaposlenih, među kojima je i tužilac, za prestanak radnog odnosa po osnovu tehnološkog viška i njihovo odricanje od prava na otpremninu zbog prestanka potrebe za njihovim radom. Tuženi nije doneo poseban program rešavanja viška zaposlenih. Osporenim rešenjem br. ... od 13.4.2005. godine tužiocu je otkazan ugovor o radu, a radni odnos mu je prestao danom donošenja rešenja u kome je navedeno da se saglasio sa ovakvim prestankom radnog odnosa.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, nižestepeni sudovi su zaključili da je tužiocu radni odnos kod tuženog zakonito prestao na osnovu člana 179. stav 1. tačka 9) Zakona o radu (dalje: Zakon), kao tehnološkom višku, obzirom da se tužilac saglasio sa prestankom radnog odnosa po ovom osnovu i odrekao prava na otpremninu, zbog čega je bez uticaja okolnost što tuženi nije doneo program viška zaposlenih u smislu čl. 153. do 160. Zakona. Zato su zahtev tužioca za poništaj osporene odluke o otkazu ugovora o radu tužiocu odbili kao neosnovan.

Revizijom tužioca se osnovano ukazuje da su nižestepeni sudovi odlučujući o zahtevu tužioca za ocenu zakonitosti osporenog rešenja o otkazu ugovora o radu tužioca po osnovu tehnološkog viška pogrešno primenili materijalno pravo.

Prema odredbama člana 179. stav 1. tačka 9) Zakona, poslodavac može zaposlenom da otkáže ugovor o radu ako za to postoji opravdani razlog koji se odnosi na radnu sposobnost zaposlenog, njegovo ponašanje i potrebe poslodavca, između ostalog, i ako

usled tehnoloških, ekonomskih ili organizacionih promena prestane potreba za obavljanjem određenog posla ili dođe do smanjenja obima posla. Poslodavac je prema odredbi člana 158. stav 1. ovog zakona dužan i da pre otkaza ugovora o radu, u smislu člana 179. stav 1. tačka 9) navedenog zakona, zaposlenom isplati otpremninu u visini utvrđenoj opštim aktom ili ugovorom o radu.

O pravima, obavezama i odgovornostima iz radnog odnosa u smislu odredaba člana 192. stav 1. Zakona odlučuje u pravnom licu direktor ili zaposleni koga on ovlasti.

Kako je osporeno rešenje tuženog o otkazu ugovora o radu tužiocu doneto 13.4.2005. godine, a R. L. je imenovan za direktora tuženog Odlukom Upravnog odbora tuženog 18.4.2005. godine, rešenje o otkazu ugovora o radu tužiocu nije zakonito, jer ga nije doneo tadašnji direktor tuženog, niti je R. L., u vreme donošenja osporene odluke od 13.4.2005. godine, kao zaposleni, imao ovlašćenje direktora tuženog za donošenje takve odluke.

Imajući u vidu i da je po imperativnim odredbama člana 158. stav 1. Zakona uslov punovažnosti rešenja o otkazu ugovora o radu po osnovu tehnološkog viška isplata otpremnine pre otkaza ugovora o radu zaposlenom, u smislu člana 179. stav 1. tačka 9) ovog zakona, odricanje tužioca od prava na otpremninu pre donošenja odluke o tehnološkim, ekonomskim ili organizacionim promenama zbog kojih je prestala potreba za radom zaposlenih kod poslodavca je, po oceni Vrhovnog kasacionog suda, bez uticaja, jer se zaposleni ne može unapred odreći tog prava bez sprovođenja postupka utvrđivanja opravdanosti ovakvih promena od strane poslodavca, pri čemu se ovaj otkazni razlog odnosi na prestanak radnog odnosa zaposlenih po volji poslodavca, ne po volji zaposlenog.

Tuženi nije tužiocu isplatio ni otpremninu pre otkaza ugovora o radu po osnovu tehnološkog viška, pa po oceni revizijskog suda za otkaz ugovora o radu tužiocu nisu bili ispunjeni ni zakonski uslovi iz člana 179. stav 1. tačka 9) u vezi člana 158. stav 1. Zakona.

Pravna posledica poništaja rešenja o otkazu ugovora o radu je vraćanje na rad (reintegracija) zaposlenog, uz priznavanje zaposlenom prava iz radnog odnosa, pa je, imajući u vidu da nije bilo bitnih povreda na koje revizijski sud pazi po službenoj dužnosti (član 361. stav 2. tačka 9) Zakona o parničnom postupku - dalje: ZPP), odlučujući o reviziji tužioca, Vrhovni kasacioni sud preinačio nižestepene presude zbog pogrešne primene materijalnog prava na osnovu ovlašćenja iz člana 407. stav 1. ZPP i odlučio kao u izreci.

Odluku o troškovima parničnog postupka revizijski sud je doneo na osnovu člana 161. stav 1. u vezi čl. 149. i 150. ZPP, ceneći sve okolnosti ovog slučaja koje su dovele do pokretanja radnog spora po tužbi tužioca koji je predložio prestanak radnog odnosa po osnovu tehnološkog viška uz odricanje prava na otpremninu, a potom pokrenuo radni spor radi poništaja rešenja o otkazu ugovora o radu koji je poslodavac zasnovao na tom njegovom iskazu (u prvostepenom postupku), kao i da tužilac nije opredeljeno naveo

troškove žalbenog i revizijskog postupka za koje zahteva naknadu u smislu člana 159. st. 1. i 2. ZPP."

(Presuda Vrhovnog kasacionog suda, Rev. 2. 1494/2010 od 27.5.2010. godine)

